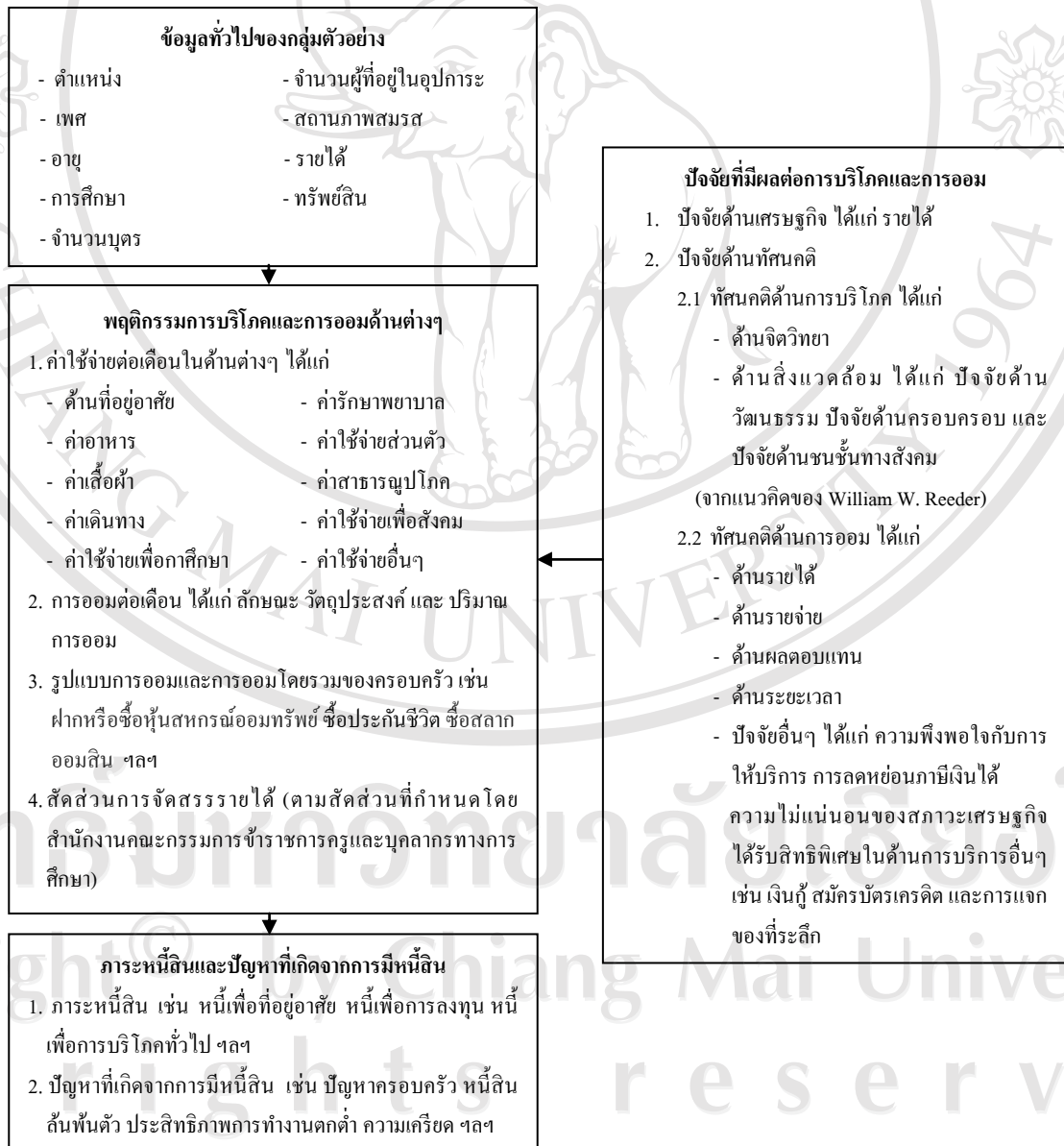

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริ โภคและการออมของครูที่มีหนี้สินในจังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาได้ จำแนกการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการบริ โภคและการออมในด้านต่างๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริ โภคและการออม รวมถึงภาระหนี้สิน และปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สิน ตามกรอบแนวคิดดังนี้

3.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากแบบจำลอง รายได้มีผลต่อการบริโภค (C) และการออม (S) ดังนี้

$$C = f(Y_d)$$

$$C = a + bY_d$$

$$S = -a + (1 - b)Y_d$$

โดยที่

Y_d = รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

C = การบริโภคต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

S = การออมต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

a = การบริโภคที่ไม่ผันแปรตามรายได้ คือการบริโภคที่คงที่

(Autonomous consumption)

b = ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภค

(Marginal propensity to consume)

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดลำพูน ที่มีหนี้สินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูลำพูน จำกัด ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3,831 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 5%

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{3,831}{1 + 3,831(0.05)^2}$$

$$n = 362$$

จากการคำนวณ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บแบบสอบถาม คือ 362 คน โดยทำการสุ่มแบบบังเอิญจากประชากรครูในจังหวัดลำพูน ณ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูลำพูน จำกัด ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2555

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งออกเป็นสองส่วน โดยส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และส่วนที่สองเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** จะใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง
3. พฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง
4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออมของกลุ่มตัวอย่าง
5. ภาระหนี้สินและปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สิน

2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครู การออมและหนี้สินของครู สืบสวนการจัดสรรรายได้ในแต่ละเดือนของครอบครัวเพื่อการใช้จ่ายที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จากเอกสารและรายงานต่างๆ ของหน่วยงานราชการและเอกชน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 16 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ครูลำพูน จำกัด เป็นต้น

3.5 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบบังเอิญจากครูในจังหวัดลำพูน จำนวน 362 ชุด โดยรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2555 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในด้าน ตำแหน่ง เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ รายได้ และทรัพย์สิน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัว เป็นข้อมูลการบริโภคเชิงปริมาณในรูปของค่าใช้จ่ายต่อเดือนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า การเดินทาง สาธารณูปโภค การรักษาพยาบาล การใช้จ่ายส่วนตัวและสันทนาการ รายจ่ายเพื่อสังคม รายจ่ายเพื่อการศึกษา และรายจ่ายอื่นๆ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการออมต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัว ในด้านลักษณะการออม เช่น มีการออมหรือไม่ วิธีการออมเป็นอย่างไร เป็นต้น ด้านวัตถุประสงค์การออม เช่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคต เพื่อเป็นค่าศึกษาเล่าเรียนบุตร เพื่อเก็บไว้ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อเก็บไว้สร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น และด้านปริมาณการออม คือ ข้อมูลเชิงปริมาณการออมในรูปของเงินออมต่อเดือน รวมถึงรูปแบบการออมและปริมาณการออมโดยรวมของครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ฝากธนาคารพาณิชย์ ธนาคารของรัฐ และสถาบันการเงินอื่นๆ ฝากหรือซื้อหุ้นกับสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูลำพูน จำกัด เล่นแชร์ ซื้อประกันชีวิต ซื้อหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซื้อสลากออมสิน ซื้อพันธบัตรรัฐบาล และการออมอื่นๆ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออมของกลุ่มตัวอย่าง โดยปัจจัยที่จะทำการศึกษาคือปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่

4.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามทัศนคติ ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งจำแนกเป็น การจงใจ การรับรู้ในคุณสมบัติของสินค้าหรือบริการ การเรียนรู้ ความเชื่อ ทัศนคติ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำแนกเป็น วัฒนธรรมการบริโภค ครอบครัว และชนชั้นทางสังคมซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวัน เช่น ซื้อคอมพิวเตอร์ ซื้อสินค้ายี่ห้อดัง การใช้บริการร้านอาหาร ซื้อเครื่องใช้ในบ้าน และการท่องเที่ยวต่างประเทศ

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามทัศนคติ ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านรายจ่าย ปัจจัยด้านผลตอบแทน ปัจจัยด้านระยะเวลา และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความพึงพอใจกับการให้บริการของสถาบันการเงิน การลดหย่อนภาษีเงินได้ ความไม่

แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจ ขั้นตอนในการกรอกเอกสารยุ่งยาก การได้รับสิทธิพิเศษในด้านการบริการอื่นๆ เช่น เงินกู้ยืม มาตรการเครดิต และการแจกของที่ระลึก

ส่วนที่ 5 ภาระหนี้สิน ได้แก่ หนี้เพื่อที่อยู่อาศัย หนี้เพื่อซื้อยานพาหนะ หนี้เพื่อการลงทุน หนี้บัตรเครดิต หนี้เพื่อการบริโภคทั่วไป หนี้อื่นๆ และปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สินของครัวเรือน ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ปัญหาหนี้สินสิ้นพันตัว ปัญหาประสิทธิภาพการทำงานตกต่ำ ปัญหาสังคมไม่ยอมรับปัญหาความเครียด ปัญหาพฤติกรรมต่อไปในทางมิชอบ และปัญหาอื่นๆ

3.6 วิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้มีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. พฤติกรรมการบริโภคและการออม สามารถจำแนกการวิเคราะห์ห้ออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการบริโภคและการออมในด้านต่างๆ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2.2 เปรียบเทียบสัดส่วนการจัดสรรรายได้เพื่อการใช้จ่ายในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง กับสัดส่วนการจัดสรรรายได้เพื่อการใช้จ่ายและการออมในครอบครัว ตามชุดเสริมสร้างค่านิยมเรื่องความประหยัดและการมีวินัยทางการเงิน ในเรื่องการจัดสรรรายได้ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออม

3.1 ปัจจัยรายได้

จากสมการ

$$C = a + b Y_d$$

$$S = -a + (1 - b) Y_d$$

เมื่อ

Y_d = รายได้ต่อเดือน

C = การบริโภคต่อเดือน

S = การออมต่อเดือน

a, b = ค่าคงที่ ($a > 0; 0 < b < 1$)

จะสามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและการออมกับรายได้ จากการคำนวณค่า MPC, MPS, APC และ APS ของครัวที่มีหนี้สิน ได้โดย

$$MPC = b$$

$$MPS = (1 - b)$$

$$APC = \frac{c}{Y_d}$$

$$APS = \frac{s}{Y_d}$$

3.2 ปัจจัยด้านทัศนคติ

1) ปัจจัยทัศนคติด้านการบริโภค ได้มาจากการวัดทัศนคติจากแบบสอบถามในส่วนตัวที่ 4 ซึ่งมีคำตอบเพียง 2 ค่า คือ “ใช่” กับ “ไม่ใช่” โดยตัวเลือกที่ตอบว่า “ใช่” ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ส่วนตัวเลือกที่ตอบว่า “ไม่ใช่” จะไม่มีคะแนน หรือเท่ากับ 0 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายระดับคะแนน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย สามารถแทนค่าแต่ละระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับอิทธิพล
0.67 - 1.00	มาก
0.34 - 0.66	ปานกลาง
0.00 - 0.33	น้อย

2) ปัจจัยทัศนคติด้านการออม จะเป็นการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างว่าแต่ละปัจจัยของการออมมีอิทธิพลต่อการออมมากน้อยเพียงใด ตามวิธี Likert Scale โดยแต่ละปัจจัยกำหนดคะแนนดังนี้

มีอิทธิพลมาก	คะแนนเท่ากับ 3
มีอิทธิพลปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 2
มีอิทธิพลน้อย	คะแนนเท่ากับ 1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายระดับคะแนน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย สามารถแทนค่าแต่ละระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับอิทธิพล
2.51 - 3.00	มาก
1.51 - 2.50	ปานกลาง
1.00 - 1.50	น้อย

4. ปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สิน จะเป็นการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ว่าจากการที่มีหนี้สินจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากน้อยเพียงใด ตามวิธี Likert Scale ซึ่งกำหนดคะแนนของแต่ละปัญหาดังนี้

มีปัญหามาก	คะแนนเท่ากับ 2
มีปัญหาน้อย	คะแนนเท่ากับ 1
ไม่มีปัญหา	คะแนนเท่ากับ 0

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายระดับคะแนน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับน้อย และระดับไม่มีปัญหา สามารถแทนค่าแต่ละระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับปัญหา
1.51 - 2.00	มาก
0.51 - 1.50	น้อย
0.00 - 0.50	ไม่มีปัญหา